

VALTIONEUVOSTON KANSLIA
TALOUSNEUVOSTO

26.9.2006

*Globalisaatiohaasteet Euroopalle ja Suomelle**

Projektikuvaus ja
ensimmäisen vaiheen tulokset

---

* Talousneuvoston sihteeristö hanke

Hankekuvaus

Tausta

Globaali kilpailu on voimakas haaste Euroopan unionille ja sen jäsenmaille. Unioni ei ole vuonna 2000 käynnistetystä Lissabonin prosessista huolimatta pysynyt kokonaisuudessaan kohentamaan kilpailukykyään tavalla, joka turvaisi ikääntyvän Euroopan kyvyn menestyä kilpailussa ja turvata kaikille kansalaisille säälliset elinolot. Näkyvinä ilmauksina tästä ovat korkea työttömyys, monien syrjäytyminen ja kokonaistuotannon hidas kasvu.

Suomella on erinomainen mahdollisuus kehittää ja edistää puheenjohtajuus kaudellaan eurooppalaista vastausta globalisaatiohaasteeseen. Suomen osaamiseen perustuva kilpailukykystrategia näyttäisi toimineen hyvin, monien mielestä jopa esimerkillisellä tavalla. Tämä antaa Suomelle hyvät edellytykset tukea positiivista, eteenpäin katsovaa ja samalla sosiaalista koheesiota ylläpitävää lähestymistapaa globalisaatioon.

Selvitystehtävä

Pääministeri on antanut talousneuvoston sihteeristölle tehtäväksi toteuttaa koti- ja ulkomaisten asiantuntijoiden avustamana selvityshanke globalisaatiosta, sen Euroopalle ja Suomelle asettamista politiikkahaasteista ja globalisaatiopolitiikan vastauksista näihin haasteisiin. Hanke saattaa uusimman tutkimustiedon pohjalta ajan tasalle arvion globalisaatiokehityksen luonteesta ja tarkastelee aiempaa laajemmin politiikkahaasteita koko Euroopan näkökulmasta.

Selvityshanke toteutetaan niin, että se palvelee parhaalla mahdollisella tavalla EU-puheenjohtajuuskauden tavoitteita, tukee Suomen kansallisen Lissabon-ohjelman päivitystä ja antaa aineksia Suomen kilpailukyky politiikan kehittämiseen pidemmälläkin aikajänteellä.

Hanke jakautuu kahteen pääosaan siten, että yhtäältä tarkastellaan globalisaatiokehitystä ja siihen liittyviä politiikkahaasteita yleensä sekä niihin vastaamista koko Euroopan näkökulmasta (osiot 1 ja 2). Tältä osin tarkastelu rakentuu eurooppalaisilta korkean tason asiantuntijoilta tilattavien katsausten ja puheenvuorojen varaan. Erityistä huomiota kiinnitetään Euroopan kykyyn luoda ja ottaa käyttöön kilpailukykyisiä innovaatioita ja markkinoiden toimivuuden merkitykseen tässä.

Hankkeen toisessa pääosassa analysoidaan aluksi Suomen talouden sopeutumista uusiin olosuhteisiin, tulevaisuuden sopeutumispaineita ja mahdollisuuksia (osio 3). Huomiota pyritään kiinnittämään sekä niihin talouden osa-alueisiin, joissa sopeutuminen ja uusien mahdollisuuksien hyväksikäyttö on edennyt hyvin, että myös tässä suhteessa haastavampiin osa-alueisiin. Tämän osan tarkastelut

perustuvat pääosin kotimaisilta tutkimuslaitoksilta tilattaviin selvityksiin sekä viranomaisten ja muiden kotimaisten tahojen tuottamaan aineistoon, josta sihteeristö koostaa yhtenäisen esityksen. Lopuksi (osio 4) arvioidaan Suomen kilpailukyky politiikan kehittämistarpeita. Tämä arviointi perustuu paitsi osioiden 1–3 materiaaliin myös asiantuntijakuulemisiin ja hankkeen yhteydessä järjestettävien seminaarien ja muiden tapahtumien antamaan tietoon sekä vuoden aikana eri tahoilla valmistuvaan ennakoitutyöhön ja politiikkavaihtoehtojen pohdintaan (mm. Tekesin ja Suomen Akatemian FinnSight ennakointi, tiede- ja teknologianeuvostolle valmisteltu osaamiskeskittymäraportti, ministeriöiden tulevaisuuskatsaukset).

Organisointi ja aikataulu

Talousneuvoston sihteeristö vastaa hankkeen toteuttamisesta. Selvitystyötä tukemaan sihteeristö on koonnut asiantuntijaverkoston ministeriöissä, innovaatio-organisaatioissa ja muun muassa tutkimuslaitoksissa toimivista henkilöistä. Verkostoa pyritään hyödyntämään joustavasti eri kokoonpanoissa niin, että verkoston asiantuntemus saadaan prosessin eri vaiheissa tehokkaasti käyttöön.

Hankkeessa tehtävä työ koordinoidaan valtiovarainministeriön valmisteluvastuulla olevan Suomen kansallisen Lissabon-ohjelman valmistelun kanssa siten, että hankkeen tulokset palvelevat mahdollisimman hyvin Lissabon-ohjelman seuranta- ja päivitystä ja että toisaalta tässä työssä esille tuleva tieto voidaan hyödyntää hankkeessa.

Hankkeen yhteydessä aktivoidaan Suomi maailmataloudessa -hankkeessa käynnistetty toimialakohtainen vuoropuhelu. Hankkeeseen sisältyy myös erimuotoisten seminaarien ja laajahkon konferenssin järjestäminen.

Yleinen analyysi globalisaatiokehityksestä ja sen implikaatioista sekä Euroopan politiikkahaasteita koskevat analyysit valmistuivat 20.9, jolloin ne julkistettiin englanninkielisinä. Näin ne ovat käytettävissä taustamateriaalina valmistauduttaessa Lahdessa 20.10. pidettävään epäviralliseen huippu-kokoukseen.

Suomea koskeva osuus valmistuu siten, että se yhdessä jo aiemmin julkistetun materiaalin kanssa voidaan julkaista yhtenäisenä esityksenä joulukuun alussa sekä suomeksi että englanniksi.

Globalisaation vaikutukset aiemmin arvioitua monimuotoisemmat – Euroopan kilpailukyypolitiikassa paljon tehtävää

Globalisaatio luo painetta tuotannon ja työllisyyden maailmanlaajuiseen uudelleen jakautumiseen paljon aiemmin arveltua hienosyisemmin. Aiemmin kehittyvien matalapalkkaisten maiden kilpailun on ajateltu kohdistuvan ensi sijassa joihinkin teollisuuden aloihin ja lähinnä matalapalkkaiseen työvoimaan.

Uuden tutkimuksen valossa kilpailu voi kohdistua kaikkien koulutustasojen töihin. Lisäksi kilpailutilanteen muutokset voivat olla luonteeltaan hyvin äkkinäisiä ja siten vaikeasti ennakoitavissa. Tämä korostaa talouden ja erityisesti työmarkkinoiden ja koulutusjärjestelmän sopeutumiskyvyn merkitystä. Hyvän sopeutumis- ja muutuskäyvyn vallitessa globalisaatio on Euroopan kannalta voittopuolisesti myönteinen asia.

Muun muassa näihin johtopäätöksiin päätyy professori Richard Baldwin artikkelissaan, joka sisältyy talousneuvoston sihteeristön keskiviikkona 20. syyskuuta 2006 julkistamaan Euroopan ja Suomen globalisaatiohaasteita koskevan selvityksen ensimmäiseen osaan.

Selvityksen ensimmäinen osa sisältää Baldwinin artikkelin lisäksi 11 muuta tunnettujen eurooppalaisten asiantuntijoiden laatimaa kirjoitusta. Kaksi kirjoituksesta on Baldwinin analyysiä täydentäviä kommenttikirjoituksia. Loput yhdeksän käsittelevät Euroopan kilpailukykyä ja rakennepolitiikkaa, sisämarkkinoiden kehittämistarpeita, innovaatiopolitiikkaa laajassa mielessä sekä Euroopan talouspolitiikan järjestelmää ja globalisaation hallintaa.

Kirjoituksissa tulee vahvasti esille Euroopan kilpailukyypolitiikan kehittämisen tarve useilla politiikan osa-alueilla. Globaalin kilpailun asettamat uudet haasteet yhdessä muun muassa väestön ikääntymisen kanssa korostavat tarvetta parantaa innovaatio toimintaa, koulutusta, työmarkkinoiden, hyödykemarkkinoiden ja riskirahoitusmarkkinoiden toimintaa.

Osa kirjoitusten suosituksista on tuttuja aiemmista yhteyksistä. Esimerkiksi lisäpanostukset koulutukseen ja ainakin joissain maissa tutkimus- ja kehittämistoimintaan saavat jälleen tukea. Analyysit toisaalta kuitenkin varoittavat liiasta kaavamaisuudesta. Koulutustason nosto sinänsä esimerkiksi yliopistotutkintojen suorittaneiden osuutta lisäämällä ei ole välttämättä viisasta. Sitä ei myöskään ole sellainen "tietoyhteiskuntapainotus", joka pyrkii yksioikoisesti lisäämään esimerkiksi tietotekniikan ammattilaisten koulutusta.

Useassa artikkelissa kiinnitetään huomiota Euroopan maiden hyvin erilaiseen menestymiseen työllisyydessä ja tuottavuuden kohentamisessa. Pohjoismaat kuuluvat monelta osin hyvin menestyneiden joukkoon. Muun muassa tämän maiden välisen erilaisuuden perusteella useat asiantuntijat korostavat kansallisen politiikan ratkaisevaa merkitystä ja maiden tarvetta oppia muiden maiden kokemuksista. Euroopan talouksien menestys riippuu viime kädessä maiden kyvystä toteuttaa kasvua ja työllisyyttä tukevia uudistuksia.

Kuitenkin myös Unionin tasolla on paljon tehtävää. Innovaatiopolitiikassa tarvitaan uusia rohkeita avauksia. Yksi tärkeä kenttä tältä osin on uusien eurooppalaisten yritysten ja valtioiden yhteistoimintaan perustuvat teknologian kehittämishankkeet. Euroopan olisi myös vihdoin saatava hajanainen patenttijärjestelmänsä kuntoon. Myös Euroopan laajuisten palvelumarkkinoiden ja ns. verkkotoimialojen kehittäminen luo paljon mahdollisuuksia, jotka odottavat hyödyntämistään.

Euroopan on myös kannettava vastuunsa globaalien instituutioiden, kuten kansainvälisen valuuttarahaston, maailmanpankin ja WTO:n kehittämisestä. Euroopalla on näissä instituutioissa periaatteessa paljon valtaa, mutta se ei ole kovin halukas sitä käyttämään.

Nyt julkaistut artikkelit muodostavat pohjan talousneuvoston sihteeristön koko syksyn jatkuvalle globalisaatioanalyysille. Kaksi teemaan liittyvää seminaaria järjestetään 4. lokakuuta. Suomen taloutta koskeva analyysi ja Suomen politiikkastrategiaa koskevat johtopäätökset valmistuvat joulukuussa. Samalla julkaistaan nyt englanninkielisinä valmistuneet artikkelit myös suomeksi.

Kirjoitukset palvelevat myös yleisempää keskustelua Euroopan kilpailukyky-politiikasta Suomen puheenjohtajuuskaudella, erityisesti ennen Lahdessa 20. lokakuuta pidettävää epävirallista huippukokousta. Kokouksen pääteema on innovaatiopolitiikka.

Lisätietoja: alivaltiosihteeri Vesa Vihriälä, p. (09) 1602 2171 ja 040 550 6351 sekä projektipäällikkö Maarit Lindström p. (09) 1602 2134, valtioneuvoston kanslia.

Pyydetyt artikkelit: johdanto ja yhteenveto – Vesa Vihriälä ja Maarit Lindström¹

Talouden globalisaatiolla on terminä huono kaiku. Sen syyksi luetaan työpaikkojen siirtyminen kehittyneistä teollisuusmaista, myös Euroopasta, sellaisiin alhaisen kustannustason maihin, jotka pystyvät hyödyntämään edullista työvoimaa, mutta jotka eivät kiinnitä huomiota esimerkiksi ympäristön suojeluun. Uhatuiksi katsotaan erityisesti kehittyvien maiden matalapalkka-alat, ja usein väitetään, että työpaikkojen menetys voidaan välttää ainoastaan alentamalla jo tällä hetkellä suhteellisen alhaisia palkkoja. Myös globalisaation aiheuttaman verokilpailun kiristymisen ja veropohjan heikentymisen nähdään uhkaavan eurooppalaista yhteiskuntamallia.

Lissabonin strategiaa, jolla Euroopasta on tarkoitus tehdä "maailman kilpailukykyisin tietoon perustuva talousalue" voidaan osaltaan pitää vastauksena näihin haasteisiin. Tärkeitä taustekijöitä strategian syntymiselle ovat luonnollisesti myös muut syyt kuten EU:n korkea työttömyys, yleisesti hitaampi talouskasvu Yhdysvaltoihin verrattuna ja väestön ikääntymisestä julkiselle taloudelle aiheutuvat paineet. Lissabonin strategia on kuitenkin monessa mielessä juuri se strategia, jolla Euroopasta pyritään tekemään kilpailukykyinen uusissa globaalien kilpailun oloissa. Se on myös erittäin eurooppalainen strategia. Siinä korostuu tiedon ja ammattitaidon kehittäminen laaja-alaisen koulutuksen avulla. Tällä pyritään välttämään globalisaatiosta koettua merkittävää uhkaa: yhteiskunnallisen eriarvoisuuden lisääntymistä, kun ammattitaidottoman työvoiman suhteellinen asema heikkenee.

Kuten yleisesti tiedetään, Lissabonin strategia ei ole onnistunut täyttämään sille asetettuja alkuperäisiä odotuksia. Tämän vuoksi strategiaa uudistettiin viime vuonna niin, että siinä korostuu aiempaa enemmän kasvu ja työllisyys. Lisäksi otettiin käyttöön uusi koordinoitimenettely, jossa keskeisessä osassa ovat kansalliset uudistusohjelmat. Strategian ja menettelytapojen uudistaminen ei kuitenkaan yksinomaan riitä. Kuten useassa yhteydessä on todettu, ongelmana eivät ole kunnianhimoisten visioiden tai tavoitteiden puute vaan konkreettisten politiikkauudistusten hidas ja hajanainen toimeenpano.²

Useat syyt estävät Eurooppaa tekemästä niitä päätöksiä, joita talouden todellinen elpyminen edellyttäisi. Yhtäältä on erimielisyyttä siitä, kuinka merkittävästi maailmantalous on muuttumassa ja tämän pohjalta siitä, millaisia tai kuinka vakavia muutoksen asettamat haasteet ovat. Toisaalta mielipiteet Euroopan kilpailukykyisyydestä ja kasvuedellytyksistä vaihtelevat. Sen takia ollaan myös

---

¹ Talousneuvoston sihteeristö, valtioneuvoston kanslia.

² Ks. mm. niin kutsuttu Wim Kokin raportti (2004), Ahon työryhmän raportti (2006) sekä Pisani-Ferry ja Sapir (2006).

erimielisiä siitä, kuinka paljon uudistuksia on tarpeen vielä tehdä. Vielä tätäkin vaikeampaa on päästä yksimielisyyteen itse toimenpiteistä, koska monien uudistusten koetaan olevan tärkeiden eturyhmien (lyhyen aikavälin) etujen vastaisia. Tämä koskee päätöksentekoa sekä jäsenvaltioissa että EU:ssa.

Talousneuvoston sihteeristön organisoiman artikkelikokonaisuuden tarkoituksena on parantaa käsitystä edellä mainittuihin asioihin liittyvistä keskeisistä kysymyksistä ja käynnistää keskustelua uusista tai ainakin aikaisempaa kehittyneemmistä politiikka-aloitteista. Aluksi tarkastellaan globalisaatiota ja sen vaikutuksia Euroopalle. Sen jälkeen käsitellään sitä, millaiseksi Euroopan kilpailukyky olisi arvioitava sekä miten kilpailukykyä voitaisiin lisätä erilaisten rakennepoliittisten toimien avulla.

Yhdysvaltoihin verrattuna Euroopan ehkäpä suurimpana ongelmana on markkinoiden pirstaleisuus. Tämän vuoksi artikkelikokonaisuudessa tarkastellaan kahden sisämarkkinoiden tärkeän osa-alueen eli palvelumarkkinoiden ja verkko-toimialojen liberalisointia. Kuinka suurta etua integraation syventämisestä voidaan saada ja mitä asioiden edistämiseksi pitäisi tehdä.

Koulutuksen, tutkimuksen ja innovaatioiden edistämiseen kohdistuu Euroopassa suuria odotuksia samalla kun Eurooppa todellisuudessa on jäänyt pahasti jälkeen paitsi Yhdysvalloista myös useista Aasian dynaamisista nousevista talouksista. Useissa artikkeleissa tarkastellaankin innovaatiopolitiikan eri näkökohtia laajassa mielessä: mikä on Euroopan tämänhetkinen tilanne ja mitä olisi (kiireellisesti) tehtävä?

Kaksi viimeistä artikkelia koskettelevat politiikan hallinnan tematiikkaa. Niistä ensimmäisessä arvioidaan EU:n ja jäsenvaltioiden välistä työnjakoa Unionissa: onko siinä jotain korjaamista? Jälkimmäisessä pohditaan puolestaan globalisaation hallintaa ja sitä, mitä Eurooppa voisi tehdä tai mitä sen pitäisi tehdä hallinnan parantamiseksi.

Artikkelit, joiden sisältöä kuvaillaan lyhyesti seuraavassa, ovat asiantuntijoiden omissa nimissään laatimia. Ne eivät siten välttämättä edusta kirjoittajien tausta-organisaatioiden tai Suomen hallituksen mielipiteitä tai kantoja. Eri artikkeleissa ilmaistuja näkemyksiä ei ole myöskään pyritty yhtenäistämään millään lailla. Tästä huolimatta selvitykset antavat varsin samansuuntaisen, joskaan eivät täysin yksituumaisen, kuvan niistä politiikkahaasteista joihin on vastattava ja keinoista niihin vastaamiseksi.

Globalisaatio: toinen "osittuminen" ja sen vaikutukset

Richard Baldwin aloittaa globalisaatiota koskevan tarkastelun väittämällä, että syntymässä on uusi globalisaatioparadigma. Uuden opin mukaan tuotannon ja työllisyyden uudelleenjakautuminen ilmenee huomattavasti hienosyisempänä osittumisena eri puolilla maailmaa tapahtuvaksi kuin mihin vanha paradigma viittaa. Tiedonvälityksen ja koordinoinnin kustannukset ovat romahtaneet, joten EU:n yritykset voivat siirtää ulkomaille useita sellaisia toimintoja, joita aiemmin pidettiin mahdottomina siirtää. Tämä tarkoittaa sitä, että kansainvälistä kilpailua, jota aiemmin käytiin pääasiassa eri maiden yritysten ja tuotantosektorien välillä, esiintyy nyt eri maissa samoissa työtehtävissä työskentelevien yksittäisten työntekijöiden välillä. Tärkeä uusi piirre on globalisaation varsin arvaamaton luonne yritysten ja tuotantosektorien näkökulmasta tarkasteltuna.

Koska yksittäisiä toimintoja voidaan siirtää ulkomaille, globalisaatio voi hyödyttää tietyn yrityksen joitakin työntekijöitä samalla, kun se aiheuttaa haittaa sen muille työntekijöille. Vanhanmallisessa globalisaatioparadigmassa vallitseva yhteys ammattiryhmien voittajien ja häviäjien välillä katkeaa. Voi olla, että joitakin korkeaa ammattitaitoa ja osaamista vaativia toimintoja siirretään ulkomaille, mutta toisia samankaltaisia toimintoja taas ei siirretä. Yleistyvä toimintojen ulkomaille siirtäminen ei siis yhtenevästi joko hyödytä tai haittaa EU:n ammattitaitoista ja korkeasti koulutettua työvoimaa.

Uusi paradigma ei muuta talousteorian perustulosta vapaakaupan hyödyistä. Se muuttaa kuitenkin käsitystä siitä, kuinka hyödyt ja haitat jakautuvat erityyppisen työvoiman kesken kehittyneissä maissa. Hyödyt eivät alkuvaiheessa kohdistu automaattisesti korkeasti koulutetuille ja haitat vastaavasti vähän koulutetuille työntekijöille. Baldwin viittaa Grossmanin ja Rossi-Hansbergin äskettäiseen tutkimukseen (2006) ja korostaa, että toimintojen ulkomaille siirtäminen mahdollistaa vähän koulutetun työvoiman siirtymisen tuottavampiin tehtäviin, joista maksetaan parempaa palkkaa.

Baldwin tarkastelee toimintojen ulkomaille siirtämisestä saatuja empiirisiä tutkimustuloksia ja toteaa, että ulkomaille siirtämisen vaikutus työllisyyteen on tähän mennessä ollut suhteellisen vähäistä verrattuna työpaikkojen häviämiseen ja uusien työpaikkojen syntymiseen kokonaisuutena. Uuden paradigman mukaan muutokset työpaikkojen optimaalisessa sijainnissa voivat kuitenkin olla hyvinkin nopeita silloin, kun kustannussäästöt ylittävät tietyn kynnyksen. Näin ollen lähi-menneisyys ei välttämättä anna luotettavaa tietoa tulevista muutoksista.

Baldwin korostaa, että "vanhantyyppistä" kansainvälistä kilpailua yritys- ja sektoritasolla on edelleenkin olemassa. Uusista kilpailupiirteistä huolimatta globaali kilpailu luo edelleen paineita taloudellisten resurssien siirtämiseen myös toimialojen ja yritysten tasolla.

Baldwin väittää kuitenkin, että toimintotason globalisoitumisen tarjoamilla mahdollisuuksilla on merkittäviä vaikutuksia EU:n kilpailukykystrategiaan, koulutusstrategiaan, hyvinvointivaltioihin ja teollisuuspolitiikkaan. Joustavuus, kyky nopeasti sopeutua uusiin olosuhteisiin on keskeistä hyödynnettäessä globalisaation tarjoamia mahdollisuuksia ja pyrittäessä pitämään sopeutumiskustannukset mahdollisimman pieninä. Hintojen (palkkojen) ja määrien (työpaikkojen) muutosten rajoittamispyrkimykset tulevat kansantaloudelle aiempaa kalliimmaksi. Yritykset kokevat toimintojen ulkomaille siirtämisen houkuttelevimpana juuri niissä maissa, joiden työmarkkinat ovat jäykimmät.

Toisaalta lisääntyvän epävarmuuden pitäisi saada EU:n päättäjät suhtautumaan varovaisemmin siihen, että työntekijöitä tai ammattitaitoa ohjataan tiettyyn suuntaan. Etenkin useat tietoyhteiskunnan työpaikat ovat alttiita siirtymään ulkomaille, joten esimerkiksi ne EU:n toimet, jolla työntekijöitä koulutetaan ns. tietoyhteiskunnan työpaikkoihin, saattavat mennä hukkaan. Nämä työpaikat ovat ”hyviä työpaikkoja” ainoastaan siksi, ettei niihin vielä kohdistu suoraa kansainvälistä kilpailua.

Tulevaisuudessa onkin yhä tärkeämpää, että koulutusjärjestelmässä painopiste siirtyy entistä enemmän oppimisvalmiuksien luomiseen tietyssä tehtävässä tarvittavien erityistaitojen opettamisen sijasta. Myös laajemmin elinkeinopolitiikassa menestysalojen määrittelystä tulee jatkossa aiempaa vaikeampaa.

Baldwinin osittumisparadigman kanssa yhteneviä erikoistumispiirteitä Euroopassa

Baldwinin globalisaatioanalyysiä kommentoidaan ja täydennetään kahdesta näkökulmasta. **Mika Widgrén** selvittää tutkimukseensa valituissa maissa ilmenneiden suhteellisten etujen viimeaikaista kehitystä ja pohtii Baldwinin esittämän paradigman uskottavuutta empiirisen tutkimuksen valossa. Kysymys kuuluu: onko eri maiden erikoistumismalleissa havaittavissa entistä suurempaa päällekkäisyyttä? Tämä voisi olla merkki lisääntyneestä teollisuuden tuotannon osittumisesta Baldwinin teorian mukaisesti.

Widgrénin tulokset osoittavat, että EU:n uusien jäsenmaiden erikoistumismallit ovat entistä epäyhtenäisempiä, mikä johtuu paljastettujen suhteellisten etujen merkittävistä muutoksista joissakin maissa. Widgrén ottaa Suomen vertailumaaksi ja väittää, että havaitut kauppavirrat ovat yhteneviä Baldwinin selvityksen kanssa. Suomen näkökulmasta kiinnostavimmat tapaukset Euroopassa ovat Viro ja Unkari ja Aasiassa Kiina. Näiden maiden viennin painopiste on muuttunut nopeasti inhimillisen pääoman hyödyntämisen suuntaan ja alkanut erityisesti Virossa ja Unkarissa muistuttaa suomalaisia erikoistumismalleja.

Samaan aikaan suomaisyrietykset, erityisesti televiestintäteollisuuden alalla, ovat aktiivisesti investoineet näihin maihin. Suomalaisyrietysten suorat ulkomaiset investoinnit ovat kasvaneet lähes viisinkertaisiksi samalla aikaperiodilla. Tehdas-teollisuuden ulkomaisten investointien kanta on nelinkertainen ja palvelualan kymmenkertainen vuosikymmenen takaiseen määrään verrattuna. Suomalaisten suorien ulkomaan investointien nopean kasvun ja sitä seuranneen uusien työpaikkojen syntymisen Viron ja Unkarin teollisuudessa ei kuitenkaan katsota liittyvän televiestintäteollisuuden työpaikkojen häviämiseen Suomessa. Näyttäisi kuitenkin siltä, että Suomen televiestintäteollisuuden tuotannon uusi osittuminen on johtanut "onttoutumiseen" suomalaisteollisuudessa, erityisesti elektroniikka-teollisuudessa: tietty osa on siirtynyt muualle, mutta kokonaistuotannon taso ja tuotantoketjun kontrolli on säilynyt Suomessa.

Joustavuus, riskinjako ja koulutus – työmarkkinoiden sopeuttamisen keskeiset näkökohdat

Torben Andersen on samaa mieltä Baldwinin näkemyksistä työmarkkinoihin kohdistuvia seuraamuksia koskevassa artikkelissaan. Hän jakaa Baldwinin käsityksen siitä, että suhteellisen nettohyödyn saamisen kannalta ratkaiseva tekijä ei välttämättä liity koulutustasoon vaan pikemminkin siihen, missä määrin taloudellista toimintaa voidaan siirtää ulkomaille. Kiihtyvä globalisaatio todellakin lisää työpaikkojen liikkuvuutta, jonka suunta riippuu suhteellisista eduista, jotka liittyvät tuotannon ja työpaikkojen siirtämismahdollisuuksiin. Empiiriset tutkimukset osoittavat, että vientimahdollisuudet parantavat yleensä työmarkkinanäkymiä, kun taas tuonin uhka vaikuttaa päinvastaisesti.

Keskeinen politiikkahaaste on rakennemuutoksen ja rakenteellisen sopeutuksen tukeminen siten, ettei yksilöihin kohdistu suhteetonta riskiä. Se voidaan toteuttaa lyhyellä aikavälillä erilaisin vakuutusjärjestelyin sekä keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä uudelleen koulutuksen avulla. Koulutukseen tehtävien investointien lisääminen on suosittu keino. Vaikka yksityinen ja yhteiskunnallinen hyöty on yleensä suuri, vaarana on, että koulutukseen investoidaan liikaa, jos katsotaan, että kaikki työmarkkinoiden ongelmat voidaan ratkaista ottamalla käyttöön "mitä pidempään, sen parempi" -näkemykseen perustuva lähtökohta.

Kuinka Euroopan "kilpailukyky" ja sen määrääviä tekijöitä olisi arvioitava?

Jean-Philippe Cotis ja **Jørgen Elmeskov** osoittavat että 15 jäsenvaltion EU ei ole pelkästään lakannut kirmästä Yhdysvaltoja kiinni henkeä kohti lasketun BKT:n määrässä vaan on kymmenen viime vuoden aikana itse asiassa jäänyt siitä yhä enemmän jälkeen. Jotkin maat ovat kuitenkin menestyneet muita maita selvästi paremmin, sillä niiden kasvuvauhti on ollut huomattavasti Yhdysvaltoja korkeampi. Suuria maiden välisiä eroja löytyy sekä työvoiman käytössä että

tuottavuudessa. Kaikki Euroopan maat eivät siis selvästikään kehity yhdenmukaisesti.

Kirjoittajat väittävät, että EU:n politiikkakeskustelun olisi kilpailukykyyn keskittymisen sijasta puututtava niihin syihin, joiden vuoksi kokonaiskasvu on ollut odotettua heikompaa, sekä EU:n sisäiseen heterogeenisyyteen. He perustelevat useiden OECD:n toteuttamien selvitysten pohjalta, että monien maiden heikko talouskasvu johtuu suurelta osin huonosta rakennepoliittisesta kehiksestä. Cotis ja Elmeskov tarkastelevat politiikkaa ja politiikkauudistuksia työ-, hyödyke- ja rahoitusmarkkinoilla sekä innovaatioita ja inhimillistä pääomaa koskevassa politiikassa. Heidän mielestään kasvua nopeuttavia uudistuksia on toteutettu tehokkaammin hyödykemarkkinoilla kuin työmarkkinoilla. He myös yksilöivät OECD:n uudelleen arvioidun työllisyysstrategian perusteella useita osa-alueita, joilla työmarkkinuudistuksia on vielä toteutettava. Kirjoittajat myöntävät että innovaatiot ovat tärkeä kasvun lähde. He varoittavat kuitenkin yhdenmukaisesta politiikasta hyvin eri tilanteessa olevissa maissa. Cotis ja Elmeskov eivät esimerkiksi suosittelisi tutkimuksen ja kehittämisen 3 prosentin meno-osuutta yhdenmukaisesti kaikille jäsenmaille.

Rakenneuudistusten poliittista taloustiedettä koskevan uuden empiirisen kirjallisuuden perusteella kirjoittajat ehdottavat useita toimia, joita hallitukset voivat toteuttaa uudistusprosessin helpottamiseksi. Rakenneuudistuksia on helpompi toteuttaa, kun makrotalouspolitiikalla voidaan pehmentää rakennepoliittikan mahdollisia lyhyen aikavälin kielteisiä vaikutuksia. Tämä onkin yksi lisäperuste terveemmän julkisen talouden rahoitusaseman luomiselle. Rakenneuudistuksilla on lisäksi heijastusvaikutuksia eri markkinoihin, mikä tukee kaupan vapauttamista. Kaupan vapauttaminen on jo itsessään suotavaa, mutta se voi myös aikaansaada uudistuksia muilla aloilla. Lisäksi kirjoittajat korostavat, että riippumattomien ja luotettavien instituutioiden laatimilla analyyseilla voi olla merkittävä rooli uudistusprosessin uudelleen käynnistämisessä.

Euroopan palvelumarkkinoiden yhdistämisen etuja ei tulisi unohtaa

Henk Kox ja **Arjan Lejour** esittävät tiivistetyn katsauksen Euroopan palvelumarkkinoihin ja pohtivat, mitä vaikutuksia on ehdotetulla palveludirektiivillä, jolla on tarkoitus poistaa Euroopan laajuisen palvelujen kaupan esteitä. Heidän analyysinsä lähtökohta on havainto, että palvelumarkkinoiden monet segmentit ovat yhä hyvin kansallisia. Tämän vuoksi Euroopan markkinoiden integroituminen tarjoaa huomattavia taloudellisia hyötyjä.

Useat tutkimukset osoittavat, että kahdenvälinen kauppa ja ulkomaiset suorat investoinnit palvelusektorilla lisääntyisivät merkittävästi ehdotetun uuden palveludirektiivin myötä. BKT ja kulutus voisivat kasvaa Euroopassa keskimäärin 0,5–1 prosenttia. Direktiivin vaikutukset jäsenvaltioissa vaihtelevat kuitenkin sen

mukaan, kuinka suuria esteitä jäsenvaltioiden palvelumarkkinoilla on ja miten erikoistuneet markkinat ovat. Tuloksissa otetaan huomioon vapauttamisen mitataaavavaikutukset ja tuotantoketjujen eteenpäin ja taaksepäin suuntautuvat yhteydet.

Paljon vaikeampaa on selvittää palveluiden vapauttamisen dynaamisia vaikutuksia. Kox ja Lejour tutkivat, minkä kanavien kautta Euroopan yhdentyneiden palvelumarkkinoiden dynaamiset edut voisivat syntyä. Markkinoillepääsyn helpottuminen edistää kilpailuun perustuvaa yritysten valikoitumista ja tuottavuuden kasvua. Lisäksi kaupan ja investointien myötä osaaminen leviää ja innovatiivisuus lisääntyy. Dynaamisista vaikutuksista on kuitenkin vaikea tehdä määrällisiä arvioita. Kirjoittajien mukaan edut voivat olla merkittäviä ja ne perustuvat todennäköisimmin siihen, että markkinoille tulee uusia yrityksiä muista EU:n jäsenvaltioista.

Lopuksi Kox ja Lejour huomauttavat, ettei palvelujen yhteismarkkinaohjelmaa ole vielä lähestulkoonkaan viety päätökseen. Ensinnäkin direktiivillä katetaan ainoastaan melko suppea osa palvelutoimialoista. Toiseksi alkuperämaan periaatteen avulla voitaisiin poistaa markkinoillepääsyn esteitä paljon tehokkaammin kuin nyt esillä olevalla direktiivillä.

Verkkotoimialat: tälläkin alueella tarvitaan lisätoimia

Euroopan komissio on kahden viime vuosikymmenen ajan tehnyt paljon työtä liberalisoidakseen verkkotoimialoja, jotta niistä saataisiin entistä tehokkaampia kuluttajien eduksi ja Euroopan kilpailukyvyyn vahvistamiseksi. **Damien Gerardin** tarkastelee komission toimia tällä sektorilla ja arvioi nykytilannetta.

Liberalisointi perustuu verkkotoimialoilla kolmeen pilariin. Ensiksi direktiiveillä oli poistettava yksinoikeudet, joita oli myönnetty markkinoilla toimiville yrityksille. Toiseksi näillä direktiiveillä säädetään lainsäädäntökehyksistä, joilla on tarkoitus helpottaa kilpailun syntymistä ja perustaa sääntelyviranomaiset, jotka vastaavat näiden kehysten täytäntöönpanosta. Myös EY:n kilpailulainsäädännön soveltamisella on edistetty merkittävästi kilpailua verkkotoimialoilla.

Vapauttamista koskevia komission toimia on pidetty yleisesti onnistuneina. Nykyisin kaksi alaa (lentoliikenne ja sähköinen viestintä) ovat kokonaan avoimia kilpailulle, ja vapauttaminen on edennyt pitkälle muillakin aloilla (postipalvelut, energia ja rautatieliikenne). Gerardinin mukaan pullonkauloja on kuitenkin edelleen ja ne haittaavat kilpailua useilla aloilla.

Ensinnäkin vakavan ongelman muodostaa direktiivien riittämätön täytäntöönpano joissakin jäsenvaltioissa. Tämä viivästyttää vapauttamisprosessia ja väär-

tää kilpailua muodostamalla lainsäädännöllistä epäsuhtaa jäsenvaltioiden välille. Toiseksi EU:n tason sääntelyviranomaisten puuttuminen vaikuttaa kielteisesti aidosti integroituneiden markkinoiden syntymiseen: kansallisten viranomaisten valmiudet käsitellä rajat ylittäviä kysymyksiä ovat heikot juuri siksi, että niiden toimivalta tyypillisesti rajoittuu jäsenvaltion rajojen sisälle. Kolmanneksi kilpailun syntymistä verkkotoimialoilla haittaa usein se, että markkinoilla toimivat yritykset pyrkivät estämään markkinavaltansa avulla uusien yritysten markkinoille pääsyn. Lisäksi EU:n laajuisten verkkotoimialojen markkinoiden luomista hidastaa eri muodoissa esiintyvä taloudellinen patriotismi, jonka yhteydessä jäsenvaltiot yrittävät suojella omia yrityksiään.

Tällä hetkellä keskustellaan paljon alakohtaisen sääntelyn merkityksestä. Gerardin toteaa, että vaikka monilla aloilla toteutetaan jo sääntelyn purkamiseen johtavia toimia, tietty alakohtainen sääntely lienee pysyvää kahdesta syystä. Ensinnäkin joillakin verkkotoimialoilla (kuten sähkön siirtojärjestelmillä) on luontaisesti monopolistisia piirteitä, ja niitä on sen vuoksi säänneltävä jatkossakin. Toiseksi on epätodennäköistä, että kilpaillut markkinat tarjoavat kaikille ulottuvia palveluja, minkä vuoksi tältä osin palvelujen tarjoamiseen liittyvät velvoitteet on säilytettävä.

Innovaatioiden liikkeelle lähtö edellyttää tarjontatoimien ohella rohkeita kysyntälähtöisiä toimia

Luke Georghiou pohtii innovaatiopolitiikan kokonaiskehystä. Hänen lähtökohtansa on, että viimeaikaiset suuntaukset, kuten avoin innovaatio, ovat luoneet verkottuneen innovaatioekologian, joka vaatii uudenlaisia politiikan tukimuotoja. Kaiken politiikan, joka pyrkii auttamaan yrityksiä yksitellen tai yhteisesti niiden innovaatiokyvyn parantamisessa, voidaan katsoa olevan innovaatiopolitiikkaa.

Georghiou esittää artikkelissaan innovaatiopolitiikkaluokituksen, jossa pääjaottelu koskee tarjontapuolen (rahoitus ja palvelut) ja kysyntäpuolen tukea. Georghiou väittää, ettei kysyntäpuolta (systemiset politiikat, sääntely ja julkiset hankinnat) ole hyödynnetty riittävästi. Näin on erityisesti Euroopassa, missä liiketoiminnan vähäinen panostaminen tutkimus- ja kehitystoimintaan ja muuhun innovatiiviseen toimintaan liitetään vahvasti Euroopan markkinoiden pirstoutuneisuuteen laajuutensa, sääntelynsä ja immateriaalioikeuksiensa suhteen. Vasta äskettäin, ns. Ahon työryhmän raportin tultua julkaistuksi, innovaatioita tukevien markkinoiden tarve on alkanut saada ansaitsemaansa huomiota. Uudet politiikka-asiakirjat ovat alkaneet suhtautua ehdotukseen myönteisesti ja sisältävät nyt keskeisesti ajatuksia markkinoiden tukemisesta.

Georghiou käsittelee lopuksi sitä, mitä julkisiin hankintoihin ja sääntelyyn perustuva kysyntälähtöinen politiikka vaatisi. Hänen näkemyksensä mukaan rohkeiden toimien läpiviemiseen ei ole edelleenkään riittävää halukkuutta. Umpikujasta pääsemiseksi politiikan tekijöiden tulisi nopeasti tarttua toimeen laaja-alaisen, innovaatioystävällisten markkinoiden syntymistä tukevien hankkeiden käynnistämiseksi. Tämä voisi perustua esimerkiksi alkuvaiheessa oleviin teknologia-yhteisöihin. Toiseksi pitäisi vihdoin päättää, miten Euroopan pirstaloitunutta patenttijärjestelmää tulisi kehittää. Georghiou sanoo lopuksi, että hänen esittämänsä, uudet kysyntäpuolen politiikat eivät millään lailla tarkoita vanhan teollisuuspolitiikan tapaan ”voittajien valintaa”. Uusi politiikka pyrkii pikemminkin tukemaan kilpailuareenoita kuin yksittäisiä teknologioita tai yrityksiä.

Koulutukseen panostaminen on hyvin tärkeää, mutta pelkkä määrärahojen lisääminen ei riitä

Angel de la Fuente tarkastelee laajaan kirjallisuuskatsaukseen pohjautuen sitä, mitä vaikutuksia koulutuksella ja osaamisella on työmarkkinatilanteeseen yksilötasolla sekä tuottavuuden tasoon ja kasvuun maatasolla. Inhimillisen pääoman kasvuvaikutuksia koskevat uusimmat arviot näyttävät viittaavan siihen, että koulutukseen tehtyjen investointien yhteiskunnallinen hyöty on merkittävä kaikissa Euroopan valtioissa. Tämän perusteella koulutukseen panostamisen olisi todellakin oltava keskeinen osa eurooppalaista strategiaa, jolla edistetään kasvua sosiaalista koheesiota unohtamatta.

Koulutustoimien tehokkaasta kohdentamisesta on kuitenkin vaikeampaa tehdä päätelmiä. Tässä suhteessa eri maita koskevat aggregaattitason tutkimukset koulutuksen vaikutuksista kasvuun antavat vain vähän apua. De la Fuente esittää kuitenkin koulutuksen talousvaikutuksia koskevan laajan mikrotaloudellisen tutkimusaineiston perusteella kaksi yleishuomiota.

Ensinnäkin oikeiden kannustimien tarjoaminen kaikille koulutusprosessiin osallistuville on luultavasti paljon tärkeämpää kuin resurssien lisääminen. Toiseksi varhaisessa vaiheessa toteutettavien toimien vaikutukset ovat todennäköisesti tehokkaimmat etenkin, kun tai jos näiden toimien kohderyhmänä ovat lapset, joiden sosioekonominen tausta on epäsuotuisa. Näillä toimilla voidaan ainakin osittain kompensoida epäsuotuisaa perheympäristöä siinä kriittisessä ikävaiheessa, jossa se on erittäin tärkeää perustaitojen omaksumisen kannalta.

De la Fuente asettaisi etusijalle esiopetuksen ja kannustavat toimet, kuten vakiomuotoisten tutkintojen käyttöönoton, koulujen tulosindikaattorien julkaisemisen, koulujen itsemääräämisoikeuden lisäämisen tietyillä osin ja opettajien tulo-palkkauksen sekä koulujen välisen kilpailun ja vanhempien valinnanmahdollisuuksien lisäämisen.

Euroopan immateriaalioikeuksien järjestelmä tarvitsee täysipainoista uudistamista

Dietmar Harhoff tarkastelee teollis- ja tekijänoikeuksiin liittyviä peruskysymyksiä. Nämä oikeudet, joita pidettiin lähinnä teknisinä kysymyksinä ennen 1990-lukua, ovat nyt huomion keskipisteessä paitsi teollis- ja tekijänoikeusjärjestelmien käyttäjien joukossa myös Euroopan kansalaisten keskuudessa.

Harhoff huomauttaa, että nykyään tavallisesti hyväksytään teollis- ja tekijänoikeuksien tärkeä rooli innovaation edistämässä, mutta oikeuksien toteuttamistavoista edelleen kiistellään. Osa uudesta kiinnostuksesta johtuu käsityksestä, että teollis- ja tekijänoikeusjärjestelmät ovat vahvistaneet oikeuksien omistajien asemaa suhteessa suojattujen kohteiden käyttäjiin. Harhoffin mukaan tämä käsitys on ainakin osittain oikea. Tekijänoikeuden saralla tekninen ja oikeudellinen kehitys on edesauttanut hallinnan siirtymistä kaupallisten sisällöntuottajien suuntaan. Patenttioikeuksien alueella hakijoiden käyttäytymisen muutokset ovat voimakkaasti lisänneet patenttisuojan kysyntää mihin on liittynyt merkkejä patenttijärjestelmän laadun huonontumisesta. Vaikka Eurooppa on suoriutunut tästä suhteellisen hyvin Yhdysvaltoihin verrattuna, ongelmia alkaa ilmaantua myös Euroopan unionissa.

Politiikkasuosituksina Harhoff painottaa seuraavaa kolmea kohtaa: (1) teollis- ja tekijänoikeuksien alueella on selvästi nähtävissä tarve Euroopan hallinnollisten ja oikeudellisten käytäntöjen yhdenmukaistamiseen, (2) järjestelmän laatuhaikuisuuden lisääminen on keskeistä, eikä siitä voida tinkiä edes silloin, kun patentointi uudistusten myötä toivottavasti tulee edullisemmaksi, (3) oikeuksien omistajien ja suojattujen kohteiden käyttäjien välille on löydettävä uusi tasapaino monilla alueilla.

Euroopan riskipääomamarkkinoiden kehittäminen on välttämätöntä – keinoja on kyllä

Markku Maula ja Gordon Murray analysoivat Euroopan riskipääomamarkkinoita erityisesti Yhdysvallat vertailukohtanaan. Kirjoittajat toteavat aluksi, että kaikenlaisen riskipääoman saatavuus on kriittinen resurssi nykyaikaisessa ja sopeutumiskykyisessä taloudessa. Uuden tiedon tehokas hyödyntäminen edellyttää kaupallistamisprosessia, joka perustana ovat asiantuntevat, pätevät ja riskeihin myönteisesti suhtautuvat yksityiset sijoittajat (bisnesenkelit) ja ammattimaiset sijoittajat (riskipääomasijoittajat). Vastaavasti asemansa vakiinnuttaneiden suuryritysten usein kansainvälisesti tai globaalisti toteutettujen uudelleenjärjestelyjen ja elvytystoimien huomattavana tukena on ollut yritysostoihin erikoistuneen rahoitusalan mukaantulo.

Euroopassa pääomarahoituksen tarjonta ja käyttö on hyvin vaihtelevaa eri maissa ja Yhdysvaltojen tasoa selvästi jäljessä. Riskipääoman tehon tarjonta sekä asiantuntevien kasvuyrittäjien tehon kysyntä on johtanut nurkkakuntaisiin ja kansallisesti keskittyneisiin riskipääomamarkkinoihin, jotka erikseen ja yhdessä tarkasteltuina ovat heikkommat kuin kilpailijansa Yhdysvalloissa. Onkin polttava tarve kehittää aidosti yleiseurooppalaiset yksityiset pääomamarkkinat.

Maula ja Murray esittävät, että (1) varhaisen vaiheen riskisijoittamisessa bisnesenkelit ovat yleisesti riskipääomaa tärkeämpiä. Tämän vuoksi kansallisen verotusympäristön olisi kannustettava ja palkittava yrittäjien riskinottoa ja niitä, jotka rahoittavat yrittäjien varhaisvaiheen toimintaa. (2) Yksityisten sijoitusyritysten moninkertaisen verotuksen välttämiseen liittyvät kustannukset muodostavat merkittävän esteen Euroopan riskipääomamarkkinoille. (3) Julkisen sektorin olisi kannustettava yksityisten ja kaupallisten sijoittajien osallistumista toimintaan sen sijaan, että se itse yrittää korvata näiden erityisosaamista tekemällä julkisista varoista suoria sijoituksia uusiin yrityksiin. Jos tai kun julkinen sektori tukee monimuotoisia riskipääomarahastoja yhteisrahoituksen kautta, olisi sen myös vaadittava, että nämä rahastot ovat kaupallisen kannattavuuden kannalta riittävän suuria.

Euroopan unionin vastuujakoa on selkiytettävä ja vertaispainetta lisättävä

Sixten Korkman aloittaa EU:n talouden hallintajärjestelmän tarkastelun korostamalla Cotisin ja Elmeskovin tapaan EU:n jäsenvaltioiden taloudellisen ja sosiaalisen menestyksen huomattavia eroja. Lisäksi hän toteaa, että näiden erojen taustalla ovat julkisen sektorin ja työmarkkinainstituutioiden erot maiden välillä.

EU:n talouden hallintajärjestelmä perustuu toissijaisuus- ja kohdentamisperiaatteille, ja Korkmanin mukaan sitä voidaan pitää suurelta osin onnistuneena. Ongelmat pikemminkin lisääntyvät kuin ratkeavat, jos näitä kahta periaatetta ei noudateta tai kun niistä tingitään. Näin on käynyt Lissabonin prosessissa ja makrotalouspolitiikan koordinoitupyrkimyksissä. EU:n taloudelliset heikkoudet eivät johdu yhteisötason toimien puutteesta tai EU:n talouden hallintajärjestelmän puutteista. Syyttävä sormi on sen sijaan osoitettava niitä hallituksia kohtaan, jotka eivät halua tai pysty uudistamaan kansantalouksiaan tai sopeuttamaan työmarkkinoita ja julkista sektoria muuttuvia olosuhteita vastaaviksi. Muuttuneet olosuhteet ovat seurausta muun muassa teknologisista muutoksista, globalisaatiosta ja väestön ikääntymisestä.

Korkman sanoo, että tämän asian hyväksi voidaan tehdä vain vähän EU:n tasolla, vaikka lisäämällä monenkeskistä valvontaa ja vertaispainetta voitaisiinkin muokata poliittista keskustelua ja edistää hedelmällistä vastavuoroista oppimis-

ta. Vaarana on kuitenkin se, että yhteisötason koordinointi, joka on suosittu termi EU-retoriikassa, sekoittaa vastuujon ja kääntää vaateet kohti yhteisöä asioissa, joissa sillä ei ole todellista toimivaltaa.

Globaaleilla instituutioilla on väliä ja Euroopan on kannettava vastuunsa

Alan Ahearne, Jean Pisani-Ferry, André Sapir ja Nicolas Véron käsittelevät Euroopan unionin tehtäviä globalisaation hallinnassa. He katsovat, että maailmantalouden hallintajärjestelmän muodostava monenkeskisten sääntöjen ja instituutioiden järjestelmä ei pysy mukana maailmantalouden nopeissa muutoksissa ja uusissa tärkeissä globaaleissa kysymyksissä, kuten ilmastonmuutoksessa. Järjestelmään kohdistuu lisäksi merkittäviä haasteita, kuten taloudellisen nationalismiin elpymisen. Järjestelmää olisi muokattava ja uudistettava niin, että siinä otetaan huomioon geopolittiset muutokset ja maailmantalouden integraatiossa mukana olevien toimijoiden kasvava määrä ja moninaisuus. Järjestelmän on pystyttävä toimimaan rinnakkain alueellisen ja markkinajohtoisen hallinnan kanssa.

Kirjoittajat toteavat, että globalisaatio voi edetä heikonkin kansainvälisen hallinnan alaisuudessa, mutta tällöin sen kestävyys kohdistuu huomattavia riskejä. Monenväliseen järjestelmään kuuluvalla EU:lla on todennäköisesti toimielinrakenteeseensa perustuva suhteellinen etu, ja sen olisikin oltava keskeinen toimija uudistusohjelmaa laadittaessa. Tehtävän vaikeus ei ole syy vältellä sitä ja piiloutua Yhdysvaltojen johtajuuden taakse. Jotta EU kykenisi tekemään uudistusaloitteita, sen on muutettava omaa sisäistä hallintoaan ja ulkoista edustuksellisuuttaan. Vastoin tavanomaista käsitystä nämä uudistukset eivät merkitse ulkosuhteiden federalisointia.

VIITTEET

Aho (2006): "Creating an innovative Europe" Esko Ahon johtaman riippumattoman asiantuntijaryhmän laatima raportti, Euroopan komissio.

Grossman G. ja Rossi-Hansberg E. (2006): "The rise of offshoring: It's not wine and cloth anymore". Keskuspankkiirien Fed's Jackson Hole -konferenssissa Kansasissa pidetty esitelmä.

Wim Kokin raportti (2004): "Facing the challenge, The Lisbon strategy for growth and employment.", Wim kokin johtaman korkean tason työryhmän raportti, Euroopan komissio.

Pisani-Ferry J. ja Sapir A. (2006): "Last exit to Lisbon", Bruegel.

Listaus artikkeleista ja tekijöistä

Osio I: Globalisaation eteneminen ja vaikutukset

- ***Globalisation: the great unbundling(s)***, Richard Baldwin (GIIS, Geneva)

Kommentit:

- ***Challenges created by the new EU Member States and third countries***, Mika Widgrén, (Turku School of Economics)
- ***Globalisation challenges for Europe: labour market perspectives***, Torben Andersen (University of Aarhus)

Osio II: Euroopan politiikkahaasteet ja uusien painotusten tarve

- ***Competitiveness and structural policies: where does the EU stand?***, Jean-Philippe Cotis ja Jørgen Elmeskov (OECD)

Euroopan unionin sisämarkkinat

- ***Dynamic effects of European services liberalisation: more to be gained***, Henk Kox ja Arjan Lejour (CPB, Hague)
- ***The liberalisation of network industries in the European Union: where do we come from and where do we go?***, Damien Gérardin (University of Tilburg)

Innovaatiopolitiikka

- ***Effective innovation policies for Europe – the missing demand-side***, Luke Georghiou (University of Manchester)
- ***Education and economic growth: a quick review of the evidence and some policy guidelines***, Angel de la Fuente (Universitat Autònoma de Barcelona)
- ***Intellectual property rights in Europe—where do we stand and where should we go?***, Dietmar Harhoff (Ludwig-Maximilians-University, Munich)
- ***Risk capital for growing world-class companies: challenges for European policy***, Markku Maula (Helsinki University of Technology) ja Gordon Murray (University of Exeter)

Poliittinen hallinta

- ***The assignment principle and EU economic policy***, Sixten Korkman (ETLA)
- ***The EU and the governance of globalisation***, Alan Ahearne, Jean Pisani-Ferry, André Sapir ja Nicolas Véron (Bruegel, Brussels)

Artikkelit on saatavissa sähköisesti osoitteesta

<http://www.vnk.fi/hankkeet/talousneuvosto/tyo-kokoukset/globalisaatioselvitys-9-2006/fi.jsp>

